

פרי ביכורים

חידושי הלכה והגות משולחנו של מורינו הגאון רבי יצחק מאיר הגר שליט"א

רב ומו"צ דקהילת חניכי הישיבות רמת בית שמש ב'

יו"ע"י מכון תורה ברמה רמב"ש ב' הערות ושאלות pribicurim100@gmail.com

ל.ה.ו.-פרשת לך לך – תשע"ט

מעלת החובה להדר במצוות

איתא במדרש תנחומא פרשת לך לך סימן א, ויאמר ה' אל אברם לך לך (בראשית יב א). ילמדנו רבינו מהו לאדם שיקבל עליו מלכות שמים כשהוא מהלך, רב אידי ורב הונא בשם ר' יוסי בר יהודה בשם ר' שמואל אמרו אסור לאדם לקבל עליו עול מלכות שמים כשהוא מהלך, אלא יעמוד על רגליו ויקרא קריית שמע, וכשיגיע לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, יתחיל ואהבת מיד קורא מהלך ואינו חושש. אתה מוצא מי שמדקדק על המצות נוטל שכר הרבה. ואברהם היה מדקדק על המצות, אמר ר' אחא בשם ר' אלכסנדר ור' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן, אפילו עירובי תבשילין שמרו בביתו של אברהם, שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורת (בראשית כו ה), והלא תורה אחת היא, אלא שהיה מדקדק אחר כל מצות שבתורה, אמר הקדוש ברוך הוא אתה מדקדק אחר מצותי, ותשב אצל עובדי ע"ז, צא מביניהם, שנאמר ויאמר ה' אל אברם לך לך.

הרי רואים במדרש שחלק מחובת קיום מצות אהבת השם היא הדקדוק במצוות, אמנם ידי חובת המצוה יוצאים בעיקר קיומה אך בדקדוקה מקיים גם אהבת השם בכך שמדקדק בה ומחשיבה.

והנה בחידושי הרי"מ ביאר את כוונת המדרש הנ"ל הרי שאברהם נצטווה מצוה ראשונה ללכת מארצו לארץ ישראל, והרי בקבלת עול מלכות שמים שהיא הציווי הראשון אסור ללכת וכמו שכ' המדרש, ותירץ המדרש, דכיון דאברהם כבר הוכיח מקודם את אהבתו להשי"ת הרי שהיה אוהבו וכבר יכול ללכת כמו באמירת ואהבת וכדאי' במדרש שם, והשפת אמת כ' על דבריו וז"ל, (פרשת לך לך שנה תרלז) במדרש תנחומא מה לקבל עול מלכות שמים כשהוא מהלך כו' ואהבת כו' מי שמדקדק אחר המצות שכרו מרובה כו'. כבר כתבנו דבחי מו"ז ז"ל ל פי' המדרש

כי מצוה ראשונה לאאע"ה התחיל בלך לך הטעם כי כבר הי' אצל ואהבת כמ"ש אברהם אוהבי כו' ודברי פח"ח. וביאור הדברים כי יחוד ה' ב"ה הוא על כל הבריא ויש לכל האומות ג"כ חיוב זה שע"ז נצטוו גם בני נח וגם פי' הכתוב ה"א יהי' ה' אחד בפי כל כדברי רש"י ז"ל. אמנם ואהבת שייך רק לבני ישראל. והוא עבודת המצות שניתנו לבני ישראל שע"י המצות יתקשרו נפשותם בדביקות עליון לכן אין שייכות זה רק לבנ"י עמו וחלקו ית'. אבל יחוד ה' הוא הביטול להשי"ת בלי התחלקות הלבבות והמעשים ואין זה מצד האדם לכן יש שייכות לכל הנבראים בזה. אבל ואהבת הוא דקדוקי מצות לכן נאמר בכל לבבך ב' יצריך ונאמר ודברת בשבתך בלכתך כו' שמצד האדם יש השתנות הזמנים והמעשים וכל השינויים יש לקרבם להשי"ת ע"י המצות: עכ"ל.

והנראה להוסיף ולהרחיב בזה, דהנה אמרו חז"ל במסכת ברכות דף יג. אמר רבי יהושע בן קרחה: למה קדמה פרשת שמע לוויה אם שמוע - כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך מקבל עליו עול מצות.

ומצאתי גם בשו"ת מן השמים סי' ב' וז"ל, ועוד שאלתי על סדר פרשיות שבתפלין, וכך היתה שאלתי, אנא המלך הגדול הגבור והנורא חכם הרזים מגלה נסתרות מגיד נעלמות שומר הברית והחסד, הגדל נא חסדך עמנו היום וצוה למלאכך הקדושים להודיעני את אשר נסתפקנו בסדר פרשיות של תפלין כי יש מהחכמים האומרים הויות באמצע ואם החליף פסולות, ויש מחכמים האומרים הויות כסדרן ואם החליף פסולות, ועתה מלך מלכים צוה למלאכך הקדושים להודיעני הלכה כדברי מי, ודברי מי אתה מחבב, והשיבו, אלו ואלו דברי אלהים חיים, וכמחלוקת למטה כך מחלוקת למעלה הקב"ה אומר הויות באמצע, וכל פמליא של מעלה אומרים הויות כסדרן והוא אשר דיבר ה' בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד, וזה כבודו בהיות פרשת מלכות שמים תחילה: עכ"ל.

הרי שכדי לקבל עול מצוות יש להקדים קבלת עול מלכות שמים, וקבלת עול מלכות שמים הינה בעמידה כנראה במדרש, והנה הקטן עד שמקבל עול מצוות עובר י"ג שנים, כי י"ג בגימ' אהבה, ועול מצוות בשלימות הינה רק מאהבה, אך בהיותו קטן עושה מיראה ואלו שנות הקטנות מצוה אחת יש בהם והיא מילה, שהיא ברית עימו ית' והיינו קבלת עול מלכות שמים, לכך אין בהם שום מצוה מעשית כי באלו השנים הינו רק עומד ואינו הולך ומכין נפשו לקשר עם הבורא עולם, והמצוה היא רק על הוריו לחנכו, כי עול מלכות שמים זהו חינוך הנפש להיות מעובדי השי"ת ואזי מצפה לקבלת עול מצוות כדי שיהיה ראוי לעשותם מאהבה, ורק כשראו לעשותם בשלימות יכול לקבל על עצמו.

והנה יש מקשין, דאיתא בגמ' דחתן פטור מק"ש כי אינו יכול לכוין אך בשו"ע סי' ע ס"ג כ' דהאידינא שלא מכוונין כולם חייבים. ולכאורה אם נקטינן דכוונה פורתא מועילה לק"ש מדוע לא חייבו חתן בזמן חז"ל לקרוא גם בכוונה פורתא.

ולכאורה לפי"ד י"ל, דהחיוב הוא על הכוונה הכי מעליא שיש, ובזמן חז"ל הכוונה המעליא לא היתה ראויה לטרודים, אבל כיום שכולם טרודים יש לכוין כוונה מעליא של ימינו וגם חתן בכלל.

הרי שקבלת עול מלכות שמים היא בכוונה המעליא ביותר וללא זאת אי אפשר לקיים שום מצוה, וכך גם באהבתו ית' האהבה צריכה להיות בשלימות עם כל

הרצון להדר במצוות, וחז"ל במס' שבת לומדים הידור במצוות מזה קלי ואנוהו התנאה לפניו במצוות, ובמדרש זה רואים שבהידור מצוות מקיימים גם מצות אהבת השם.

מפניני הפרשה

לך לך פי' רש"י להנאתך ולטובתך.

ולכאו' קשה שאם נצטוה לעשות זאת להנאה הרי שאין בזה נסיון כי מיד בציווי כבר מקבל הבטחה שיזכה לטובות והנאות גדולות.

וראיתי בשפת אמת בשם החידושי הר"ם שהקשה, מהי כוונת התורה שיעשה להנאתו וטובתו, וכי את אברהם זה משכנע שיעשה להנאתו וטובתו, וכי זהו רצונו. ומתוך, שאדרבה כיון שאברהם היה כל כולו למען רצונו ית' הרי שזה היה הנסיון עבורו שנאמר לו שיזכה להנאה וטובה ואם כל זה עדיין עליו לא לכוין לזה אלא לרצון ה' בלבד. ומיושבת קושייתנו, כי זהו הנסיון הגדול עבורו.

ולכאו' יש להבין מדוע דווקא בנסיון זה נאמרו לו הבטחות כה גדולות ואילו בשאר הנסיונות לא הובטחו לו כל כך הרבה טובות, וכי עדיקת יצחק היא נסיון יותר קל.

ויתכן לבאר, שהנסיון הוא למען נסותך, דהיינו לרוממך ולגדלך, וכאן בנסיון הראשון הוקדם לו שכל הנסיונות הבאים יהיו למען טובתו ורוממותו, ולמעשה כשאברהם התרומם התרומם גם כבוד שמים, אבל זוהי טרת הנסיונות והבטחות אלו הינם על כל העשרה נסיונות.

כתב בעל הקדושת לוי על הפסוק, ויאמר ה' אל אברם לך לך (יב, א). רבים מקשים למה הביא אברהם את שרה לסכנה זו שילך עמה למצרים, כיון שלא אמר לו השם יתברך. והנראה, דמה שהשם יתברך אמר לאברהם 'אל הארץ אשר אראך', אמר לו שלזה הארץ אשר יהיה הסבה שילך - ילך שם, והנה אברהם כאשר בא לארץ ישראל והיה שם הרעב, ראה כי כן הסיבה מן השם יתברך שלא יהיה כאן. וזהו (שם י) 'זיהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה כי כבוד הרעב בארץ',

בזה ראה כי כן הסבה שלא ישאר כאן רק ילך לארץ אחרת, ונמצא זה הוא מן ה' שילך אל ארץ אשר יהיה שם הרצון מן ה'. או יבואר, אל הארץ אשר אראך. הכלל, כאשר האדם מסופק אם לעשות או לא, אזי ישכיל בשכלו אם יש לו איזה בהירות השכל אזי יעשה. וזו 'אשר אראך', לשון בהירות השכל. עכ"ל.

ויוצא מדבריו שמהנהגת אברהם אבינו יש לנו מעשי אבות סימן לבנים, שכל אדם שיש לו ספק או נמצא בפרשת דרכים, שיפיל תחינה לבורא עולם הראני ה' דרכך, ומובא מרבי פנחס מקוריץ שאדם ירגיל לשונו לומר בכל עת, ריבונו של עולם נחני בדרך אמת, וכך ידבק מוחו לה' והמחשבה שתפול במוחו לאחר תפילתו איתה ילך וה' יעזרהו בדרכו.